

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO

Odbor za upravljanje zračnega prostora Republike Slovenije

Langusova ulica 4, 1535 Ljubljana

T: 01 478 80 00
F: 01 478 81 39
E: gp.mzi@gov.si
www.mzi.gov.si

Številka: 3722-1/2017/35-00851413
Datum: 15. 6. 2017

Zadeva: Zabeležka posvetovanja z uporabniki zračnega prostora – Ministrstvo za infrastrukturo, 15. 6. 2017

Dne 15. 6. 2017 se je v organizaciji Odbora za upravljanje zračnega prostora RS izvedlo javno posvetovanje z uporabniki zračnega prostora. Vabljeni so bili uporabniki zračnega prostora in druge organizacije, in sicer obratovalci letališč, letalski prevozniki, zveze in združenja s področja civilnega letalstva, Celica za upravljanje zračnega prostora RS, Javna agencija za civilno letalstvo RS in Vojaški letalski organ oz. GŠSV in Ministrstvo za obrambo, Ministrstvo za notranje zadeve ter izvajalca navigacijskih služb zračnega prometa. Seznam udeležencev je v prilogi te zabeležke.

Posvetovanje je vodil predsedujoči Odboru, dr. Alojz Krapež, vodja Sektorja za letalstvo na Ministrstvu za infrastrukturo.

Prisotnim je bil predstavljen namen posvetovanja, to je da se vzdržuje odnos z uporabniki zračnega prostora, izvajalci storitev in drugimi ustreznimi organizacijami in vzpostavi zaupanje in spoštovanje med regulatorji zračnega prostora in deležniki preko posvetovanja in sodelovanja. Naloga Odbora je usklajevanje civilnih in vojaških operativnih potreb, pri čemer Odbor ne sme dajati prednosti enim ali drugim, in poskuša zagotoviti, da se pri načrtovanju zračnega prostora upoštevajo interesi vseh uporabnikov ter zadeve s področja nacionalne varnosti in obrambe ter vojaške operacije in usposabljanje.

Predstavitve:

- Sabina Golob, članica Odbora iz Ministrstva za infrastrukturo, je podala opis nacionalne organizacije in odgovornosti na vseh treh ravneh koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora, poročilo o izvajanju prilagodljive uporabe zračnega prostora in ocena uporabe zračnega prostora v letu 2016 (poročilo je na voljo na spletni strani http://www.mzi.gov.si/si/delovna_podrocja/letalstvo/odbor_za_upravljanje_zracnega_prostor_a_republike_slovenije/);
- Ana Hožič, nadzornica iz Javne agencije za civilno letalstvo RS, je predstavila Uredbo o sistemih brezpilotnih zrakoplovov, predvsem pravila letenja;
- Blaž Pavlin, član Odbora in načelnik Vojaškega letalskega organa, je predstavil predvidene spremembe v FIR Ljubljana na področju Letališča Cerklje ob Krki.

Predstavniki uporabnikov zračnega prostora so podali naslednja mnenja in predloge:

Predstavnik 15. Polka vojaškega letalstva (15. PVL), Aleš Ogrinc, častnik za varnost letenja, je pozdravil udeležence posveta in podal informacijo o odpovedi dveh predvidenih »AIRWEEK« aktivnosti v letu 2017.

Matej Cerar, Janez Let:

- glede na možnost trkov brezpilotnih zrakoplovov z drugimi zrakoplov je vprašal o ureditvah v Sloveniji glede zavarovanj:
  - o A. Hožič je ponovila pravila letenja - letenje na višini do 150 m izven kontroliranega zračnega prostora - tako brezpilotni zrakoplovi leti najvišje do višine, na kateri

drugih zrakoplovi letijo najnižje, upravljavec brezpilotnega zrakoplova zagotovi, da imajo zrakoplovi s posadko vedno prednost pred brezpilotnimi zrakoplovi. Agencija je obravnavala že več prijav, a ne glede na zahteve o obvezni identifikaciji brezpilotnih zrakoplovov, se njihovi upravljavci določb uredbe držijo le v redkih primerih. Omenila je dobro sodelovanje s Policijo pri beleženju nedovoljenega letenja z brezpilotnimi zrakoplovi na prireditvah. Zavarovanje brezpilotnih zrakoplovov, ki so težji od 20 kg je urejeno, je pa v obravnavi sprememba zakona o obveznih zavarovanjih v prometu in agencija je predlagala obvezno zavarovanje za vse, ki opravljajo dejavnost;

- glede obratovalnega časa LJCE: vprašal, ali bo mogoče uporabljati LJCE tudi izven delovnega časa služb zračnega prometa (letališke kontrole zračnega prometa);
  - o A. Ogrinc je povedal, da je delovni čas letališča in letališke kontrole zračnega prometa objavljen (AIP, NOTAM). Izven delovnega časa letališke kontrole zračnega prometa je zračni prostor v CTR LJCE enakega razreda kot DOLSKO 1 TMA. Uporabo letališča je treba najaviti oz. obratovalcu letališča, kot je objavljeno v AIP;
- pozdravil je vzpostavitev posvetovanj z uporabniki zračnega prostora.

Kapitan Julijan Sosič, Adria Airways:

- pozdravil je predvidene spremembe na LJCE, ki bi morda lahko bila možnost alternacije;
- glede postopkov prileta in odleta (procedur) na LJLJ je izpostavil: a) minimalne višine, ki se jih je treba držati pri prihodu iz zahodne smeri – Adria Airways bi predlagala spremembo teh procedur in možnost spreminjanja razreda zračnega prostora (sedaj G), ki je kot tak pretežni del leta neuporaben zaradi vremena. Predlaga deljeno uporabo, ko ni možno izvajanje jadralnega letenja v Lescah, s čimer bi bil mogoč neposreden dostop do LJLJ. Omenil je tudi status protokolarnega objekta Brdo, ko ni v uporabi (opomba p.: nad protokolarnim objektom Brdo ni posebne ureditve v zračnem prostoru, razen v primerih vzpostavitve TSA za potrebe varovanja protokolarnega dogodka);
  - o O. Šagud, vodja Sektorja zračnega prometa, Kontrola zračnega prometa, d.o.o., je povedal, da se v zračnem prostoru, v katerem se izvaja ATS, razreda dinamično, na predlagan način, ne da spreminjati. Višine zračnega prostora razreda G se lahko spremenijo, vendar ob upoštevanju več dejavnikov;
  - o S. Golob je seznanila, da se pri spreminjanju procedur ustrezni postopki vodijo pri agenciji, medtem ko končno odločitev glede sprememb v klasifikaciji zračnega prostora sprejme Ministrstvo za infrastrukturo po ugotovitvi agencije. Postopki za take spremembe so se prvič odvijali pri spremembah v klasifikaciji zračnega prostora v letu 2016. Formalni postopki so v izdelavi in bodo temeljili na izkušnjah iz leta 2016.

Mihael Matevžič, AK Postojna in AOPA Slovenija:

- menil je, da v zvezi z delovanjem Osrednjega vadišča OSVAD Poček/Postojna (Poček) in aktivacijo območij ni pravočasnih objav in letnih načrtov s strani SV. Povedal je, da so aktivnosti na Počku vse bolj intenzivne ob koncu tedna. Vadišče je v uporabi vse več, kar zelo vpliva na obratovanje Letališča Postojna, na katerem letenje praktično ni več mogoče. Kot ključen prizadeti uporabnik meni, da ni možnosti vplivanja na odločitve glede aktivnosti na Počku in želi več možnosti odločanja ter sodelovanje v Odboru. Omenil je nezmožnost organizacije večjega dogodka v preteklosti (mednarodno tekmovanje) zaradi nesodelovanja SV. Predlagal je, da se tudi njim omogoči uporaba omejitve letenja za namene organizacije omenjenega dogodka;
  - o dr. Krapež je pojasnil, da uporabniki zračnega prostora lahko vplivajo na načrtovanje zračnega prostora s sodelovanjem na posvetovanjih kot je to, prav tako je Odbor vedno odziven na vsa naslovljena vprašanja AOPA oz. AK Postojna. Naloga Odbora je, da se po potrebi pripravi seznam dni (npr. počitnic, konci tedna), ko se število vojaških operacij lahko zmanjša, zato bo pristopil k analizi stanja in predlagal, na podlagi predlogov obeh strani – obratovalca letališča ter SV, ureditve glede operacij v poletnem času oz. terminih, ko se lahko pričakuje večji promet na letališču;

- S. Golob je pojasnila, da se omejitev letenja ob dogodku lahko vzpostavi samo ob upoštevanju Zakona o letalstvu (11. člen) in sami kot organizator ne morejo biti predlagatelj. Lahko pa ob vlogi za odobritev letalske prireditve in letalska tekmovanja agenciji predlagajo, da se vzpostavi omejitev letenja za potrebe dogodka iz razloga zagotavljanja varnosti z utemeljitvami. Agencija je pri odločanju o tem samostojna, so pa na voljo še drugi mehanizmi, manj restriktivni kot je vzpostavitev omejitve letenja, s katerimi se lahko zagotovi seznanjanje uporabnikov zračnega prostora in varnost;
- B. Pavlin je oporekal navedbam glede nesodelovanja SV ob nameravani organizaciji dogodka v preteklosti. Če bo organizator pravočasno napovedal dogodek, se bo SV z aktivnostmi na Počku prilagodila. Mesečni načrti in načrtovana uporaba zračnega prostora na Počku so objavljeni na spletnih straneh Slovenske vojske in z NOTAM-i (ki so na voljo na spletni strani KZPS). (opomba: Glede na pripombo o uporabi Počka ob koncih tedna je SV zadevo že preučila oziroma izvedla analizo. Ugotovljeno je, da v letu 2017 ni bilo zapor zračnega prostora nad Počkom ob koncih tedna (nekaj načrtovanih zapor je bilo predvidenih za namen aerosnemanja, ki pa so bile pravočasno preklicane).

Robert Krajnc, direktor Letališča Portorož, d.o.o.:

- tudi on je izpostavil problem omejitve letenja zaradi uporabe Počka, ponovil je tudi, da je intenzivnost aktivnosti visoka tudi ob koncih tedna, da je bilo do sedaj že vsaj pet do sedem koncev tedna območje aktivirano, in vidi neposredno povezavo z obsegom prometa na letališču in omejitvami letenja, s čimer se letališču dela gospodarska škoda;
  - Dr. Krapež je ponovil, da bo Odbor obravnaval ta problem in se glede njega opredelil. Povabil je, da letališče poda konkreten predlog z utemeljitvami.

Peter Marn, AOPA:

- ob letenju po GAFOR zračni poti od Trebnjega do Celje je imel izkušnjo, da je bil opozorjen s strani FIS na pazljivost in višine letenja, in zaključuje, da je slovenski zračni prostor vse bolj obremenjen. Meni, da posvetovanje ni ustrezen odgovor oblasti na stanje v slovenskem zračnem prostoru, ker niso zagotovljene enake možnosti za vse uporabnike. Za celovito uporabo zračnega prostora je treba več pogovorov pred spremembami in idejami. Predlagal je, da država preuči že predloge iz preteklosti o vzpostavitvi več območij za namene usposabljanja SV ali selitvi območja, kot je Poček, na druga območja, ki so manj obremenjena z letalskim prometom;
- ob primeru letenja z brezpilotnimi zrakoplovi je predlagal, da se morajo principi prilagodljive uporabe zračnega prostora uporabljati za celotno področje letalstva, ter da se letenje z brezpilotnimi zrakoplovi v Sloveniji omeji.

Boštjan Kopač, Fraport Slovenija, d.o.o.:

- predlagal je, da bi agencija naredila promocijski film tudi za pravila letenja glede letanja v območju letališč;
  - A. Hožičeva se je z idejo strinjala in zagotovila, da bo predlog posredovan agenciji. Ob tem je dodala, da je v zvezi z letenjem brezpilotnih zrakoplovov agencija zelo aktivna pri obveščanju in ozaveščanju glede izvajanja letalskih operacij, izvajajo predavanja, prejmejo zelo veliko vprašanj, oblikovana je posebna spletna stran <http://www.dronbonton.si>.

Stojan Štokelj, AK Josip Križaj Ajdovščina:

- glede težav z jadralni padalci, padalci in predvsem tujci, ki izvajajo svoje aktivnosti na objestem način, je vprašal, kakšne so možnosti boljšo komunikacijo z njimi;
  - dr. Krapež je spomnil na odpor padalske javnosti pred leti, ko je ministrstvo predlagalo ureditev tega področja s strožjimi zahtevami. Zveza za prosto letenje je takrat obljubila angažiranje z aktivnostmi, da se bo zagotovil ustrezen nivo varnosti. Strinja se, da je zračni prostor Slovenije zelo atraktiven, tudi za adrenalinske športe, in hkrati je majhen. Nadzor nad letalskimi aktivnostmi je ključen dejavnik pri spoštovanju pravil;

- vprašal je, ali je predpisana minimalna oprema brezpilotnih zrakoplovov in ali obstaja seznam ustreznih proizvajalcev;
  - o A. Hožič je povedala, da še ni certifikacijskih standardov za brezpilotne zrakoplove, kar pomeni, da se lahko leti z vsakim brezpilotnim zrakoplovom, ki je v prodaji na trgu, v skladu s predpisanimi zahtevami (tehnične in operativne zahteve). Agencija nima mehanizmov omejevanja letenja, če je letenje v skladu s predpisi. Omenila je pripravo predpisa EU, ki bo podal nove zahteve (op.p.: več o pripravi EU predpisa: <https://www.easa.europa.eu/easa-and-you/civil-drones-rpas>);
  - o A. Krapež je zavrnil kritiko glede ureditve glede letenja z brezpilotnimi zrakoplovi v Sloveniji.

Josip Bostič, v imenu Javnega gospodarskega zavoda Letalski center Cerklje ob Krki:

- v zvezi z izvajanjem letalskih aktivnosti na LJCE je predlagal preoblikovanje statusa letališča po iz vojaškega v civilno, ko na njem ni vojaških aktivnosti. Izven časa, ko se na letališču zagotavljajo ATS, naj se dovoli letenje brez omejitev, tudi brez oddaje najav letenja;
  - o B. Pavlin je zagotovil odziv VLO glede tega predloga.

A. Krapež je ob zaključku povzel:

- pravna ureditev civilnega letalstva v Sloveniji je relativno dobra, letalski subjekti, predvsem pa aeroklubi z dolgoletno tradicijo, lahko sami naredijo veliko za večjo varnost v splošnem letalstvu;
- mehanizmi za pobude uporabnikov zračnega prostora in reševanje konfliktov obstajajo, a izboljšave sistema so vedno potrebne. Vsaka pobuda se obravnava in skozi posvetovanje se bodo poti in mehanizmi izboljševali, da se zagotovi enakopravno obravnavo vseh uporabnikov zračnega prostora;
- treba se je zavedati, da je obrambni sistem Republike Slovenije že sprejel svoje strateške usmeritve, npr. glede osrednjega vadišča, da ima svoje naloge in pooblastila, da pa je tudi prilagodljiv do uporabnikov zračnega prostora;
- ocenjuje se, da je namen posveta dosežen, rezultati pa bodo skozi čas boljši;
- Odbor bo podal pisne odgovore na prejeta vprašanja oz. pozval druge pristojne, da se opredelijo glede vprašanj, ki so bila prejeta na tem posvetovanju;
- udeleženci bodo prejeli zabeležko tega posvetovanja, objavljena bo tudi, skupaj s predstavitvami, na spletni strani Odbora (http://www.mzi.gov.si/si/delovna_podrocja/letalstvo/odbor_za_upravljanje_zracnega_prostora_republike_slovenije/).

Drugi pisni predlogi uporabnikov se sprejemajo na kontaktna e-naslova Ministrstva za infrastrukturo gp.mzi@gov.si in Ministrstva za obrambo glavna.pisarna@mors.si s pripisom »za Odbor za upravljanje zračnega prostora RS«.

Posvetovanje se je zaključilo ob 12. uri.

dr. Alojz Krapež
Predsedujoči član Odbora
za upravljanje zračnega prostora Republike Slovenije

Zapisala:
Sabina Golob
Članica Odbora

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO

Odbor za upravljanje zračnega prostora RS

Langusova ulica 4, 1535 Ljubljana

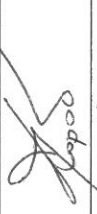

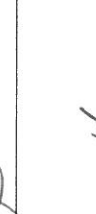

T: 01 478 80 00
F: 01 478 81 39
E: gp.mzi@gov.si
www.mzi.gov.si

**Posvetovanje z uporabniki zračnega prostora
Ministrstvo za infrastrukturo, Langusova 4, Ljubljana - 15. 6. 2017**

Seznam udeležencev

zap. št.	ime in priimek	organizacija	kontakt	podpis
1	Tone Bračko, Traffic manager	Aerodrom Maribor, d.o.o.	tone.bracko@maribor-airport.si	
2	Marko Gros	Aerodrom Maribor, d.o.o.		
3	Ozren Šagud, Vodja sektorja zračnega prometa	Kontrola zračnega prometa Slovenije, d.o.o.	ozren.sagud@sloveniacontrol.si	
4	Teodor Mirnik	Aeroklub letalska šola Celje	aeroklub_celje@siol.net	
5	Robert Kranjc, direktor	Aerodrom Portorož, d.o.o.	info@portoroz-airport.si ursa.homec@portoroz-airport.si	
6	Mihael Matevžič	Aeroklub Postojna, AOPA Slovenija	frezar@gmail.com	
7	Peter Marn	Aeroklub Postojna, AOPA Slovenija		
8	Capt. Julijan Sosic Flight Operations Manager	Adria Airways d.o.o.	Julijan.Sosic@adria.si	
9	Stojan Štokelj Upravnik	AEROKLUB JOSIP KRIŽAJ LŠ Ajdovščina	ak-josip.krizaj@siol.net	

10	Boštjan Kopač Strojni inženir	Fraport Slovenija	bostjan.kopac@fraport-slovenija.si	
11	Matej Cerar	Janez let d.o.o.	janezlet@janez.si	
12	Jure Miljevič	KLC Divača	letaliscedivaca@gmail.com	
13	Uroš Marjetič – vodja LPE	MNZ, Policija, Letalska policijska enota	uro.m.marjetic@policijska.si	
14	Aleš Strgar – pomočnik vodje oddelka pilotov	MNZ, Policija, Letalska policijska enota	Ales.strgar@policijska.si	
15	Tatjana Črnologar	Javna agencija za civilno letalstvo RS		
16	Karlo Arh	Javna agencija za civilno letalstvo RS	karlo.arh@caa.si	
17	Ana Hožič	Javna agencija za civilno letalstvo RS	ana.hozic@caa.si	
18	Srečko Janša	Javna agencija za civilno letalstvo RS		
19	Zoran Malovič, nadzorni kontrolor zračnega prometa – inštruktor	Kontrola zračnega prometa Slovenije, d.o.o.		
20	Major Janez Gaube visoki častnik za letalstvo član Celice	Združeni operativni center Vojašnica Ivana Cankarja	glavna.pisarna.gssv@mors.si janez.gaube@mors.si	
21	Dr. Alojz Krapež, predsedujoči član Odbora	Ministrstvo za infrastrukturo	alozj.krapez@gov.si	
22	Polkovnik Blaž Pavlin, Odbor, član	Vojaški letalski organ	blaz.pavlin@mors.si	
23	Blanka Križ, Odbor, članica	Vojaški letalski organ	blanka.kriz@mors.si	
24	Sabina Golob, Odbor, članica	Ministrstvo za infrastrukturo	sabina.golob@gov.si	
25	GASPER REPOVŽ	Letalska zveza Slove	gasper.repoz@gks-zveza.si	

